

Prædiken til 1. søndag i fasten

Luk. 22, 24-32

I morgensalmen, vi indledte med i dag, vågner salmedigteren Kingo lettet op. Han synes, at han selv har vundet en kamp og tilmed også har fået hvilet sine øjenbryn. Derfor trutter Kingo kraftigt i basunen.

Vi kan nok ind imellem genkende det at komme ud af nattesøvnen om morgenen og vide: Du har i drømmesøvnen været i gang med alverdens ting og kæmpet med underlige fremmede størrelser som død og djævel - og du har vundet kampen.

Sådan føler Kingo sig lettere overmodig. Men en usikkerhed bliver ved at være der. Hvis han følte sig udhvilet og ovenpå, lige da han vågnede, bliver også salmedigteren Kingo alligevel mere forsigtig i mælet. For han er afhængig af forhold, han ikke selv har indflydelse på.

Det er typisk for Kingo og også tidløst aktuelt for enhver, at vi nok føler, at vi godt kan klare os, når dagen er ny, og solen er at se igen, men at vi bagefter finder ud af, at vi ikke er så gode til at klare tilværelsen, som vi ellers havde på fornemmelsen i drømme. Vi har brug for en hjælpeinstans, for vi kender ikke vejene, vi skal gå, og vi har ikke forstand og overskud til at blive i sporet og være glade for at gå der.

Derfor beder Kingo om Guds hjælp til, hvordan han selv skal få det. Og han beder også om hjælp til, hvordan han selv skal ta' det. Han ved nemlig, at han er et menneske og kun et menneske. Og som apostlen Jakob skriver i brevstykket her til fastetidens første søndag, er mennesker som markens blomster, som visner og falder, når den ellers så livgivende sol står op og svider dem. Salmedigteren Kingo ender da også med at besinde sig og lade sit overmod gå i sig selv igen. Der er begrænsning på, for tiden nipper af, og han vil selv fysisk smuldre en dag. Så Kingo beder Gud om at blande den cocktail, der er hans liv, - "bland du selv mit levnedsskål". For det er ikke Kingo selv, der skal bestemme. Han beder bare om at måtte se Guds ansigt lyse på sig: lad mig bare "se dit ansigts klare skin".

Kingo var om nogen konstant fristet til at overvurdere sig selv og sin egen betydning. Det er det, som gør den ældste af vore tre store danske salmedigtere så aktuell, at vi nok burde synge ham noget oftere, end vi gør i den grundtvigske tradition.

Kingo kan blæse sig op og falde hurtigt ned igen. Grundtvig havde sine kampe og skrev jo i Nyaarsmorgen: "Jeg kæmpe mig ville til

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 197. 115. årgang
Marts 2014
ISSN 0901-2214

kærligheds kilde, omskabe jeg ville mig selv". Men hos Kingo genkender vi også i dag tydeligt de meget hurtige op- og nedture, hvor der ikke er langt fra at være oppe i overmodet til at være nede i den lave selv-vurdering. Og Kingo ser - ligesom da også en Grundtvig og en Luther gør - at selve motoren til alt dette op og ned er noget fremmed og djævelsk (eller satanisk), der ikke bare er til stede omkring ham, men også inde i ham.

Det er, hvad dagens evangelietekst også peger på, når Jesus sidder ved det store festlige måltid med alle tolv disciple rundt om bordet og siger direkte og afslørende, hvad han dér ser hos sine egne folk: at "Satan gjorde krav på Jer for at sigte jer som hvede".

Jesus siger her, at det er Satan, der blander sig - også i Jesus egne disciples tilværelse. Den fremmede tilskyndelse eller frister i vores menneskeliv har nemlig ikke direkte med Gud at gøre. For som vi også lige før hørte Jesu bror Jakob skrive i sit brev: "Ingen, som bliver fristet, må sige: 'Jeg bliver fristet af Gud;' for Gud kan ikke fristes af det onde, og selv frister han ingen. Når man fristes, er det ens eget begær, der drager og lokker én".

Det er dette begær - menneskets eget begær efter at styre og bestemme - som den store bibelske fortælling om os mennesker efter syndefaldet beretter om, når vi i Kains og Abels skikkelse og i skikkelse af de tolv disciple ikke kan lade være at sammenligne os indbyrdes i et styrkeforhold og ustandselig gribe efter magten.

Og det mærkelige er jo, at vi griber til magt,

netop fordi vi fornemmer, at vi ikke kan klare os. Det er vores naturligt lave selv-værd og deraf følgende magtbegær, der til enhver tid sætter skub i vores nedgørelse af medmennesket.

Kain kunne jo ikke tåle at sammenligne sin egen offerrøg med broderen Abels - og slog derfor Abel ihjel. Jesu disciple havde også svært ved at tåle, at der var nogen, der var tættere på Jesus end andre. De sidder her i dagens evangelieberetning og har lige skændtes om, hvem der skulle regnes for at være den største i flokken.

Disciplene er tolv, ganske som hele Israel udgjorde tolv stammer. Og Jesus siger til dem dér, hvor de sidder til bords, at selvom også de er en del af den almindelige magtkamp, skal de alligevel hver især have plads på en trone, hvorfra de skal have lov at dømme og bedømme det hele.

Jesus giver altså sine mennesker et ansvar og regner dem for noget. Han har lige hørt på deres kævl og deres ideer om, at de vil kunne kende vejene og holde sig til sporet og overvinde forhindringer. Men alligevel siger han ligefremt til disciplene, hvordan de skal være.

Jesus siger det, som om de som det selvfølgeligste i verden skulle være i stand til at gennemføre at være sådan, som det fra begyndelsen var tænkt, at de skulle være: De skal ikke være som magtens udøvere, der kun tager hensyn til sig selv, men giver sig ud for at være velgørere, som styrer til gavn for de andre. Nej, - siger Jesus - de skal være sådan, at den ældste er som den yngste, at lederen er som den, der betjener de andre. Normalt er lederne og de ældste jo dem, der

sidder til bords, har en plads og er de største. Men Jesus er der ved bordet klar over, at der er irrationelle faktorer med i den tilværelse, som hans egne disciple såvel som hele menneskeheden befinder sig midt i. For der er så meget, som mennesker ikke selv har styr på, selvom de gerne vil styre.

Når vi har hvilet øjenbrynene, kan vi føle det, som om vi selv har vundet en kamp og kan vinde én mere. Men vi har i virkeligheden ikke overskud til at gennemføre det gode, som vi får ansvar for at gøre - og også har frihed til at gøre.

Tilsyneladende ser Jesus dér ved bordet ganske blåøjet bort fra sine disciples magtkævl. Men i virkeligheden ser han ganske realistisk på, at de indbyrdes vil have magten og hvorfor.

Jesus ved det hele: at Judas lige om lidt vil gå fra bordet for at forråde ham og at Simon Peter - selvom Peter ikke går lige nu - vil gå fra det, som han lover: at blive hos Jesus og om nødvendigt dø for ham.

Men på trods af alt dette siger Jesus: "Jer er det, som er blevet hos mig under mine prøvelser". Jesus går altså ud fra fællesskabet, selvom han er klar over, at hans medmennesker vil bryde ud af det fællesskab på grund af et fremmed og forstyrrende og nedbrydende element, som de ikke selv har styr over. Jesus henviser her til, at fællesskabet allerede er blevet overdraget. Og vi kan spørge: Hvordan sker den overdragelse?

Jesu overdragelse af Gudsrigets fællesskab til sine tolv, der repræsenterer hele menneskeheden, sker her og nu uden krav om forbedring først. For stik imod alt hvad der siden sker, påstår Jesus, at hans disciple

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

bliver ved med at være hos ham.

Kingo skrev i sin morgensalme: ”Gud, du kan ene vende min fornuft og forstand”, da han havde besindet sig og var vågnet rigtigt op fra sin drømmesøvn og havde sluppet fornemmelsen af, selv at kunne vinde over det onde, der var fjenden for ham og i ham.

Den vending, som salmedigteren peger på - hvor det er Gud, der sørger for, at det vender - er ikke en grundlæggende ændring af mennesker som sådan. Men den er en varig overdragelse af en plads at være til på.

Når Jesus tager af Guds, sin fars ressourcer og bringer dem videre til os mennesker, så giver han os en varig plads i Guds kærlighed, hvor vi kan blive.

Vi kan selv få trang til at flygte fra det, vi i grunden véd, at vi ikke selv kan klare, når vi hverken kan ændre på os selv eller på betingelserne her og nu. Men inden påsken for alvor er i gang, går Jesus ud fra, at vi hører til i fællesskabet, som Gud etablerer ved Jesu bord helt uafhængigt af os. Overdragelsen af Gudsrigets fællesskab sker ikke ved en ændring af vores person, men ved at vore vilkår bliver nye.

Der kommer nemlig en ny situation, når Jesus senere samme uge går sin vej og vender tilbage for at blive sammen med os. For vendingen består i, at Jesus som Guds søn vender tilbage til os.

Når vi flygter fra vores ansvar, er vi mennesker som regel ikke i stand til at vende tilbage af os selv. Vi kan flygte ud af en tangent og blive væk i vore egne tanker og drømme, der kun frister i begyndelsen. Sådan blev disciplene væk i søvnen i Getsemane Have i stedet for at våge natten igennem sammen

med Jesus. De var ellers alle i sporet, men lige nu fandt de ikke glæde ved at være i det.

Også Simon Peter blev væk i sine egne fornægtende ord: ”Jeg kender ikke det menneske”. Men selvom Simon Peter ikke ville kendes ved Jesus, vendte Jesus sig om i Ypperstepræstens gård med ansigtet, der lyste mod Simon Peter. Og han så Peter ganske, som Peter var.

Sådan bliver vi opsøgt og fundet dér, hvor vi befinder os, uanset hvor og hvordan.

”Jeg bad for jer”, siger Jesus ved bordet sammen med de tolv. Siddende der ved bordet er Jesus allerede fremme, hvor han har Langfredagen bag sig og har lagt myndigheden over på sine så menneskelige disciple.

Den bøn, som Jesus på korset Langfredag bad for dem, lød: ”Fader tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør”. Det er bønnen, han beder for os alle.

Men i dåben har vi med Fadervor selv fået bønnen til eget brug: ”Fri os fra det onde”. Jesus beder den bøn sammen med os og har inden da selv kæmpet kampen på vore vegne.

Så kan vi ikke løbe af sporet, men bliver holdt fast i dåbens ånd og løfte om nærvær og tilgivelse. Ikke på en trone, men på barnets plads foran Guds ansigt.

Amen

Karen Marie Ravn

Kjellerup og Omegns valgmenighed

Salmer:

739, 634, 173, 694, 675